



[https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-1\(8\)-142-152](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-1(8)-142-152)

**Валерія Нечерда**

*кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник лабораторії фізичного розвитку та здорового способу життя, Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України,*

*м. Київ, Україна,*

<https://orcid.org/0000-0003-2571-5785>

## **ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗАСОБАМИ «CASE-STUDY» У ПАРТНЕРСТВІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ІЗ ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ**

**Анотація.** У статті розглядається проблема формування соціально успішної особистості учня засобами технології «case-study» у партнерській взаємодії закладу загальної середньої освіти із громадськими організаціями. Завданнями зазначеного дослідження є узагальнення даних щодо сутності технології «case-study», її педагогічного потенціалу й особливостей застосування в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти, а також висвітлення досвіду впровадження цієї технології у практику формування соціально успішної особистості учня.

У роботі наголошено на доцільності соціального партнерства закладів загальної середньої освіти із громадськими організаціями у формуванні соціально успішної особистості учня та ефективності технології «case-study» у роботі з учнями. Авторкою визначено кейс як основу технології «case-study», окреслено ознаки «якісного кейса» та зазначено його структуру, а також акцентовано увагу на важливому значенні використання кейсів в освітній практиці закладу загальної середньої освіти, зокрема, у створенні демократичного освітнього середовища, формуванні прогресивного мислення учасників освітнього процесу, підвищенні мотивації учнів і педагогів бути успішними.

У запропонованому дослідженні висвітлено особливості соціального партнерства у формуванні соціально успішної особистості закладів загальної середньої освіти і громадських організацій з огляду на тривалі карантинні обмеження у зв'язку з пандемією COVID-19 і переведення навчання в закладах освіти у онлайн-формат. Відзначено різні онлайн-заходи, проведені за участі активістів громадських організацій для педагогів і психологів та для учнів з метою підвищення ефективності роботи за технологією «case-study» в закладах освіти.

Окрему увагу авторкою приділено розробці протоколу кейса під час упровадження технології «case-study» у практику формування соціально успішної особистості учня та поетапному алгоритму роботи учнів над кейсом, а також прикладам успішного використання кейсів у практиці формування соціально успішної особистості учня та результатам впровадження технології «case-study».

**Ключові слова:** соціальна успішність, соціально успішна особистість, кейс, структура кейса, протокол кейса, соціальне партнерство, метод «рівний – рівному», впровадження кейсів.

*Valeriia Necherda*

*Ph.D. in Pedagogic Sciences, Senior Researcher of the Laboratory of Physical Development and Healthy Lifestyle of the Institute of Problems on Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-2571-5785>*

## **FORMATION OF SOCIALLY SUCCESSFUL PERSONALITY BY «CASE-STUDY» IN PARTNERSHIP OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS WITH NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATION**

**Abstract.** The article considers the problem of forming a socially successful personality of a pupil by means of «case-study» technology in partnership with a general secondary education institution and NGOs. The objectives of this research are to summarize data concerning the essence of technology «case-study», its pedagogical potential and features of application in the educational process of general secondary education, as well as highlighting the experience of implementing this technology in the practice of socially successful pupil personality.

The article emphasizes the expediency of social partnership of general secondary education institutions with NGOs in the formation of socially successful pupil personality and the effectiveness of «case-study» technology in working with pupils. The author identifies the case as the basis of «case-study» technology, outlines the features of «quality case» and its structure, as well as emphasizes the importance of using cases in the educational practice of general secondary education, in particular, in creating a democratic educational environment, progressive thinking of participants in the educational process, increasing the motivation of pupils and teachers to be successful.

The proposed research highlights the features of social partnership in the formation of socially successful personality of general secondary education



institutions and NGOs taking into consideration the long quarantine restrictions due to the COVID-19 pandemic and the transfer of education in educational institutions in online format. The research notes various online events conducted with the participation of activists of NGOs for teachers and psychologists and for pupils in order to improve the efficiency of «case-study» technology in educational institutions.

The author pays special attention to the development of the case protocol during the introduction of «case-study» technology in the practice of forming a socially successful pupil personality and the step-by-step algorithm of pupils' work on the case, as well as examples of successful use of cases in the practice of forming socially successful pupil personality and following introduction of «case-study» technology.

Key words: social success, socially successful personality, case, case structure, case protocol, social partnership, «peer-to-peer» method, implementation of cases.

**Постановка проблеми.** Однією із важливих цінностей культури сучасних учнів закладів загальної середньої освіти є соціальна успішність. Цей термін наразі є одним із найбільш поширених у суспільстві: на соціальну успішність орієнтовані засоби масової інформації, реклама, система освіти, світова економіка. Для того, щоб зростаюча особистість була вмотивована бути успішною і готова досягати успіху соціально прийнятними засобами, необхідне належне педагогічне забезпечення процесу формування соціально успішної особистості учня, зокрема, впровадження інноваційних технологій, які стимулюють учнів до саморозвитку і самовдосконалення, навчають критично, логічно і стратегічно мислити, допомагають отримати позитивний досвід соціальної успішності. До таких освітніх технологій експертами з числа науковців і педагогів закладів загальної середньої освіти було віднесено технологію «case-study».

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Сучасні вітчизняні і зарубіжні вчені під «case-study» розуміють загальну назву технології навчання, суть якої полягає у використанні конкретних випадків (ситуацій, історій, тексти яких називаються «кейсом») для спільного аналізу, обговорення, вироблення рішень [1, с. 4; 2, р. 66]. Наразі активне використання «case-study» у різних галузях наукового знання (освіті, соціології, психології, екології, праві, медицині та ін.) свідчить про універсальність цієї технології, яка стимулює учасників до застосування різноманітних засобів при аналізі, оцінці й вирішенні конкретних проблем і практичних ситуацій.

Педагогічному потенціалу й особливостям застосування технології «case-study» в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти присвячено ряд досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених. Як зауважують

представники зарубіжної психолого-педагогічної науки, сутність використання технології «case-study» в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти полягає в тому, що кожен із учнів пропонує свій варіант чи варіанти вирішення запропонованої ситуації, орієнтуючись на наявний практичний досвід, обсяг знань та інтуїцію [3; 4; 5]. При цьому педагогу варто звернути увагу учнів на те, що рішення має влаштовувати всіх учасників обговорення, тому що по закінченні аналізу ситуації педагог повинен організувати оцінку сформованих алгоритмів дій та вибрати найкращий з них у контексті поставленої проблеми [6; 7; 8].

Вітчизняні вчені наголошують на необхідності врахування таких дидактичних положень під час упровадження технології «case-study» в освітній процес закладу, як: «індивідуальний підхід до кожного учасника, урахування його потреб та стилю навчання, що передбачає збір максимуму інформації ще до початку занять; максимальне надання свободи (можливість вибору типу завдань та способів їх виконання); забезпечення достатньою кількістю наочних матеріалів; відсутність завантаження великим обсягом теоретичного матеріалу, концентрація уваги лише на основних положеннях; можливість активної співпраці учнів» [9, с. 126].

Незважаючи на те, що останнім часом завдяки доведеній ефективності технологію «case-study» вважають одним із трендів сучасної освітньої практики, мусимо констатувати, що впровадженню цієї технології у процес формування соціально успішної особистості учня, зокрема, у партнерській взаємодії закладів освіти із громадськими організаціями, недостатньо приділено увагу в сучасних психолого-педагогічних дослідженнях.

**Мета статті.** Відтак, метою нашої статті є висвітлення досвіду формування соціально успішної особистості засобами «case-study» у партнерстві закладів освіти із громадськими організаціями.

**Виклад основного матеріалу.** Технологія «case-study» або кейс-технологія використовує конкретні ситуації для їх обговорення, аналізу й вирішення. Основою цієї технології є *кейс* – опис певного реального чи вигаданого випадку, що містить одну чи декілька проблем та багато варіантів їх подальшого вирішення учнями. При написанні кейса, на думку вітчизняних дослідників Сурміна і Сидоренко, слід враховувати, що «найбільш цікавою складовою кейса є дії героїв. Тому кейс – це своєрідна детективна п'єса, а його обговорення – це спроба розшифрувати детектив щодо правильних або неправильних дій героїв, які призведуть до зміни ситуації через вирішення проблеми. При написанні такої п'єси необхідно чітко уявити собі логіку дій героїв, а також її кореляцію з логікою розвитку ситуації» [10, с. 41].

Індійська дослідниця Рапі вважає, що кейс сприяє розвитку вміння вирішувати різноманітні проблеми, з якими може зустрітися учень у школі й





поза нею, з урахуванням конкретних умов і наголошує, що, окрім власне певної практичної ситуації, важливого значення набуває інформаційне, документальне її супроводження, яке характеризує стан і розвиток цієї ситуації, а також аналітичне опрацювання учнем документів і його вміння робити висновки [11]. При цьому інформація є засобом організації діяльності, а не метою навчання, тому, як зауважує вітчизняна вчена Іванова, під час підготовки кейсу «слід утримуватися від надмірно насиченої інформації та інформації, що не має безпосереднього стосунку до теми, що розглядається» [1, р. 4].

Дослідниця Апанасенко відзначає ознаки «якісного» кейса, що допомагають зробити навчання за технологією «case-study» більш ефективним і результативним: фокусується на цікавій темі; може викликати почуття співпереживання героям; включає цитати із джерел; містить проблеми, зрозумілі учню; потребує оцінки вже прийнятих рішень [12, с. 16]. Деякі зарубіжні вчені щодо структури кейса зауважують, що в освітній практиці кейси зазвичай готуються у *пакеті*, який містить: *вступний кейс* (відомості про наявність проблеми, ситуації, явища; опис меж явища, що розглядається); *інформаційний кейс* (обсяг знань з будь-якої теми (проблеми), викладений з тим чи іншим ступенем детальності); *стратегічний кейс* (розвиток вміння аналізувати середовище в умовах невизначеності та вирішувати комплексні проблеми із прихованими детермінантами); *дослідницький кейс* (аналогічний груповим чи індивідуальним проєктам – результати аналізу деякої ситуації подаються у формі переказу); *тренінговий кейс* (спрямований на зміцнення та більш змістовне засвоєння вже використаних раніше інструментів та навичок, логічних тощо) [13].

На думку педагогів експериментальних закладів загальної середньої освіти лабораторії фізичного розвитку та здорового способу життя Інституту проблем виховання НАПН України, технологія «case-study» має важливе значення для всієї освітньої системи закладу, оскільки використання кейсів сприяє демократизації навчання й виховання учнів; формуванню прогресивного мислення членів педагогічних колективів; підвищенню в них мотивації педагогічної діяльності; саме цю технологію вважають особливо ефективною в роботі із учнями соціальні партнери закладів освіти, зокрема, громадські організації.

Метою партнерства американські дослідники [14; 15] визначають формування здатності сторін взаємодії до рівноправного й рівноцінного діалогу. З цього приводу вітчизняні вчені наголошують, що партнерство спрямоване на системні зміни, насамперед, зміну світогляду людей, а його результатом є успішна кооперація діяльності партнерів з метою формування людини, гідної довіри, та її особистісного розвитку в різних видах діяльності [16, с. 117].

COVID-19 вніс свої корективи у процес розвитку в учнів необхідних для успішної соціалізації якостей і навичок. З огляду на тривалі карантинні обмеження у зв'язку з пандемією і переведення навчання в закладах освіти у онлайн-формат, соціальне партнерство закладу освіти і громадських організацій («Всеукраїнська ліга історії та культури хортингу», «Ліга розвитку людини» й ін.) у формуванні соціально успішної особистості відбувалось переважно дистанційно.

За участі активістів зазначених громадських організацій було проведено онлайн-заходи для педагогів і психологів експериментальних закладів освіти з метою формування їх готовності до впровадження технології «case-study» та продуктивної роботи над розробкою індивідуального кейса, зокрема, вебінари «Якісний» кейс: джерела, проблематика, алгоритм», «Принцип успішності в кейсі», педагогічна рада «Кейси в роботі сучасного вчителя: «за» і «проти», семінар-тренінг «Створення пакету кейса в роботі класного керівника і вчителя-предметника», дискусія «Критерії оцінки продукту кейса», круглі столи на платформі Zoom «Кейс-технологія у формуванні соціально успішної особистості засобами громадських організацій», «Технологія «case-study» у практиці сучасного вчителя» та ін.

Для підвищення мотивації педагогів і учнів до роботи за цією технологією проводились онлайн-майстер-класи «Кейс – це просто!» та «Твоя стратегія успіху в кейсі»; чат-наради із залученням класних керівників, які здійснювались за допомогою чат-технологій і містили заздалегідь складені питання-проблеми щодо технології «case-study», було створено viber-групи, що забезпечували зворотній зв'язок із активістами громадських організацій і членами ініціативної творчої групи педагогів та давали можливість учням і педагогам підвищити рівень знань щодо кейс-технології шляхом опрацювання відео-матеріалів, звукових листів тощо.

Учнів старшого шкільного віку було ознайомлено з особливостями технології «case-study» і алгоритмом роботи за нею на вебінарах «Чим цікавий кейс?» та «Ти – в команді знавців!», які проводились для них їхніми однолітками – представниками громадських організацій. Така співпраця юнаків і юнок відбувалась за допомогою методу «рівний – рівному» або «peer-to-peer education», суть якого полягає у «передаванні значущої інформації у вигляді семінарів, тренінгів, бесід, інтерактивних акцій тощо за допомогою спілкування «на рівних» підготовлених волонтерів із своїми однолітками з метою зміни системи цінностей і поведінки останніх» [17, р. 63]. Транслявання необхідних для розуміння суті й особливостей кейс-технології «меседжів» одними і переживання й засвоєння інформації іншими в цьому випадку було плідним, оскільки учні старшого шкільного віку знають особливості своєї субкультури та проблеми і прагнення юнацтва.



Під час упровадження технології «case-study» у практику формування соціально успішної особистості учня був розроблений наступний *протокол кейса*.

*Перший блок: опис ситуації. Завдання:* викликати зацікавленість та емоційний відгук в учнів, відповідати виховній меті кейса. *Основа:* реальна ситуація або фрагмент літературного твору. *Пам'ятка педагога:* врахування можливостей групи (завдання мають бути адекватними для цієї вікової категорії учнів, їх інтелектуальних здібностей та рівня освіти), а також особливостей кліпового мислення сучасної молоді, внаслідок чого наочність кейса бажано підвищувати за допомогою мультимедійних презентацій, фотографій, діаграм, таблиць.

*Другий блок: аналіз проблеми. Завдання:* підтримувати командну взаємодію учасників, їх активність та інтерес до проблеми кейса. *Основа:* навідні питання і різноманітні завдання, що допомагають учням виявити і проаналізувати проблему. *Пам'ятка педагога:* розділити учнів на мікрогрупи з обмеженою кількістю осіб (не більше 5-ти) для активного залучення до ефективної роботи кожного учня, керувати взаємодією учнів, але не втручатись у процес пошуку варіантів рішення проблеми. *Критерії оцінки роботи учнів:* активність та ініціативність всіх учнів.

*Третій блок: практичне вирішення кейса. Завдання:* запропонувати вирішення ситуації. *Основа:* дискусія, яка дає можливість кожному взяти участь в обговоренні варіантів вирішення ситуації, у відповідях на питання, в опонуванні. *Результат:* захист кейса – індивідуальний (придумати коментар до новин або написати есе) чи колективний (представити фрагмент театральної вистави (форум-театру або плейбек-театру), зробити колаж, написати проєкт). *Пам'ятка педагога:* спільність вимог для всіх учнів, гласність роботи й колективне обговорення. *Критерії оцінки роботи учнів:* нестандартне мислення, новизна й неординарність вирішення проблеми, лаконічність і чіткість презентування свого рішення.

*Четвертий блок: оцінка продукту кейса. Критерії:* глибина опрацювання проблеми, використання різноманітних джерел інформації, оригінальність подання.

Під час реалізації зазначених блоків було доведено доцільність наступного *алгоритму роботи учнів над кейсом*: 1) обрати у своїй мікрогрупі «секретаря», що фіксуватиме результати групової роботи, «модератора», що організуватиме діяльність учнів, та «спікера», який презентуватиме продукт кейса; 2) сформулювати конкретну проблему та виявити основні причини її виникнення; 3) перевести проблему у мету, а причини у задачі; 4) зібрати інформацію щодо кейс-задач; 5) обговорити альтернативи вирішення проблеми, зробити порівняльний аналіз; 6) створити продукт кейса; 7) презентувати свій варіант вирішення ситуації та продукт кейса.



Прикладом успішного впровадження кейсів у практику формування соціально успішної особистості учня став кейс для старшокласників «Алкоголь – перешкода до успіху» (за новелою Л. Денисенко «Коли ангельські крила смердять перегаром») (авт. В. Нечерда). Мета кейса полягала у виробленні в учнів усвідомленого ставлення до алкоголю та його вживання як до небезпечного типу поведінки, що становить загрозу не тільки здоров'ю, але й життю людини, унеможливорює її конкурентоспроможність у соціумі. Додатковою інформацією, що сприяла більш глибокому аналізу кейса, стали цікаві факти щодо алкоголізму та найпоширеніші явища, які супроводжують алкогольну залежність і негативно впливають на усі сфери життя.

Упродовж роботи над кейсом учнями було виявлено й обговорено наступні проблеми: десоціалізація людини, що вживає алкоголь, як на суспільному рівні, так і на рівні приватного життя; алкоголь як перешкода у самореалізації і як чинник, що заважає повноцінному життю найближчого оточення, яке алкоголь не вживає; проблема втягування родини алкоголіка у патологічну ситуацію, що деформує і руйнує життя людей непитущих.

Переконані, що від педагогічної компетентності батьків і їх злагоди у питаннях сімейного виховання в основному залежить, чи з'явиться у зростаючої особистості прагнення до успішної самореалізації, чи сформується вона як активна або пасивна особистість, чи будуть вдалимими її перші досвіди соціальної взаємодії, чи стане вона соціально успішною. На суттєвому внеску батьківства у формування соціально успішної особистості наголошують вітчизняні авторки книги «Взаємодія в школі: 6 прикладів змін через партнерство» та відзначають такі переваги соціального партнерства школи й родини, як: спільне бачення траєкторії розвитку дитини; оперативне реагування на зміни у поведінці дитини, розуміння її життєвих орієнтирів; а також «сприяння створенню атмосфери, у якій найкраще розкривається потенціал кожного учня й учениці, формується ініціативність та креативність, а це – одна з ключових навичок сучасного світу» [18, с. 8].

З метою розбудови партнерської взаємодії учителів і батьків у формуванні соціально успішної особистості був розроблений кейс «Бережіть внутрішній світ дитини» (за новелою М. Коцюбинського «Подарунок на іменини») (авт. В. Нечерда). Мета його полягала у збереженні «внутрішньої дитини», власної дитячої пам'яті як запоруки цілісності особистості; поліпшення внутрішньородинних стосунків. Додатковою інформацією стали матеріали про політичну ситуацію в Російській Імперії початку ХХ століття; інші оповідання М. Коцюбинського на дитячу тематику, зокрема, «Ялинка» і «Маленький грішник».

Учасниками кейса обговорювалась така гостра для батьківства проблема, як нерозуміння батьками внутрішнього світу своїх дітей. Дискусія із батьками





розгорталась навколо наступних питань: втрата людиною морально-ціннісних орієнтирів, спричинених станом суспільства; байдужість дорослих до власного духовного світу, припинення свого духовного зростання, життя за суспільними стереотипами; небезпека формального спілкування з дітьми.

Досвід упровадження технології «case-study» у практику формування соціально успішної особистості учня засвідчив, що ця технологія допомагає учневі отримати універсальні вміння, необхідні для майбутньої професійної діяльності та успішної соціалізації, зокрема: застосовувати знання з різних наукових областей, систематизувати інформацію, оцінювати проблему, обґрунтовано приймати рішення і нести за них відповідальність, розуміти життєві ризики і вирішувати проблеми, конструктивно реагувати на критику, коректно відстоювати власну думку, а також сприяє створенню ситуацій успіху, підвищує мотивацію учнів бути соціально успішними,

**Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі.** Отже, як показала практика формування соціально успішної особистості засобами «case-study» у партнерстві закладів освіти із громадськими організаціями, майстерно зроблений кейс сприяє дискусії, дозволяє моделювати реальні проблеми та формує необхідні для соціальної успішності аналітичні й дослідницькі вміння, навички ефективної комунікації, стратегічного планування і прийняття управлінських рішень. Перспективи подальших розвідок у даному напрямі пов'язані із створенням методичного інструментарію підвищення професійної компетентності психолого-педагогічної громадськості із питань формування соціально успішної особистості учня у кризовому соціумі.

#### *Література:*

1. Іванова Л. І. Реалізація завдань формування життєвої компетентності молодшого школяра засобами кейс-технології. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. 2020. № 15 (58). С. 3–5.
2. Zelek A. Case study – nieocenione narzędzie dydaktyczne. *Okolo pedagogii*. 2021. Vol. 2. P. 66–79.
3. Gagnon Y. C. *The case study as research method: A practical handbook*. Amsterdam, the Netherlands: PUQ, 2010. 117 p.
4. Gustafsson J. *Single case studies vs. multiple case studies: a comparative study* (Thesis). Halmstad, Sweden: Halmstad University, 2017. 15 p.
5. Hancock D. R., Algozzine B. *Doing case study research: A practical guide for beginning researchers*. New York, NY: Teachers College Press, 2016. 106 p.
6. Lee B., Saunders M. N. *Conducting case study research for business and management students*. Thousand Oaks, CA: Sage, 2017. 136 p.
7. Villiers R. R. D., Fouch'e J. P. Philosophical paradigms and other underpinnings of the qualitative and quantitative research methods: An accounting education perspective. *Journal of Social Sciences*. 2015. Vol. 43. P. 125–142.



8. Yin R. K. Case study research and applications: Design and methods. Thousand Oaks, CA: Sage, 2017. 352 p.
9. Терентьева Н. О., Недашківська Д. В. Сутність та структура кейс-методу: окремі аспекти. Таврійський вісник освіти. 2013. № 1. С. 123–129.
10. Сурмін Ю. П., Сидоренко О. І. Створення кейса: практичні поради. Київ: Навч.-метод. центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2012. 48 с.
11. Rani A. Case study method. 2020. Retrieved from: [https://www.patnauniversity.ac.in/econtent/social\\_sciences/sociology/Case%20Study](https://www.patnauniversity.ac.in/econtent/social_sciences/sociology/Case%20Study)
12. Апанасенко О. М. Кейс-метод в практиці школьного образования. Западно-Сибирский межрегиональный образовательный центр, 2020. Взято з: [sibnos.ru](http://sibnos.ru).
13. Толочина (Демьянчук) О. Г. Кейс-технологии как один из инновационных методов образовательной среды. Образовательная социальная сеть, 2013. Взято з: <https://nsportal.ru/vuz/pedagogicheskie-nauki/library/2013/01/22/keys-tekhnologii>
14. Taylor L. The role of non-governmental organizations in global education: a case study on Sub-Saharan Africa. Oxford: University of Mississippi, 2019. 154 p.
15. Willetts P. NGOs as Insider Participants: Evolution of the role of NGOs at the United Nations. Contribution to Elgar Handbook of Research on NGOs. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2018. 488 p.
16. Калініна Л., Лісова Н. Соціально-педагогічне партнерство як демократична модель державно-громадської взаємодії та компонента підручника для керівника освіти. Проблеми сучасного підручника. 2019. № 22. С. 105–120.
17. Basnak J., Ortynski J., Chow M., Nzekwu E. A digital peer-to-peer learning platform for clinical skills development. Canadian Education Journal. 2017. Vol. 8 (1). P. 59–66.
18. Титиш Г. (упоряд.). Взаємодія в школі: 6 прикладів змін через партнерство. Харків: ГО «ЕдКемп Україна», 2020. 76 с.

### References:

1. Ivanova, L. I. (2017). Realizatsiia zavdan formuvannia zhyttievoi kompetentnosti molodshoho shkoliara zasobamy keis-tekhnologii [Implementation of tasks of formation of life competence of the junior schoolboy by means of case technology]. *Onovlennia zmistu, form ta metodiv navchannia i vykhovannia v zakladakh osvity: zbirnyk naukovykh prats. Naukovi zapysky Rivnenskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu*, 15 (58), 3–5 [in Ukrainian].
2. Zelek, A. (2021). Case study – nieocenione narzedzie dydaktyczne. *Okolo pedagogii*, 2, 66–79 [in Polish].
3. Gagnon, Y. C. (2010). *The case study as research method: A practical handbook*. Amsterdam, the Netherlands: PUQ [in English].
4. Gustafsson, J. (2017). *Single case studies vs. multiple case studies: a comparative study (Thesis)*. Halmstad, Sweden: Halmstad University [in English].
5. Hancock, D. R., & Algozzine, B. (2016). *Doing case study research: A practical guide for beginning researchers*. New York, NY: Teachers College Press [in English].
6. Lee, B., & Saunders, M. N. (2017). *Conducting case study research for business and management students*. Thousand Oaks, CA: Sage [in English].
7. Villiers, R. R. D., & Fouch'e, J. P. (2015). Philosophical paradigms and other underpinnings of the qualitative and quantitative research methods: An accounting education perspective. *Journal of Social Sciences*, 43, 125–142 [in English].
8. Yin, R. K. (2017). *Case study research and applications: Design and methods*. Thousand Oaks, CA: Sage [in English].



9. Terentieva, N. O., & Nedashkivska, D. V. (2013). Sutnist ta struktura keis-metodu: okremi aspekty [The essence and structure of the case method: some aspects]. *Tavriiskyi visnyk osvity*, 1, 123–129 [in Ukrainian].

10. Surmin, Yu. P., & Sydorenko, O. I. (2012). *Stvorennia keisa: praktychni porady [Creating a case: practical tips]*. Kyiv: Navch.-metod. tsestr «Konsortsium iz udoskonalennia menedzhment-osvity v Ukraini» [in Ukrainian].

11. Rani, A. (2020). *Case study method*. Retrieved from: [https://www.patnauniversity.ac.in/econtent/social\\_sciences/sociology/Case%20Study](https://www.patnauniversity.ac.in/econtent/social_sciences/sociology/Case%20Study) [in English].

12. Apanasenko, O. M. (2020). *Kejs-metod v praktike shkolnogo obrazovaniya [Case method in the practice of school education]*. Zapadno-Sibirskij mezhhregionalnyj obrazovatelnyj centr. Retrieved from: [sibnoc.ru](http://sibnoc.ru) [in Russian].

13. Tolochina (Demyanchuk), O. G. (2013). *Kejs-tekhnologii kak odin iz innovacionnyh metodov obrazovatelnoj sredy [Case technologies as one of the innovative methods of the educational environment]*. Retrieved from: <https://nsportal.ru/vuz/pedagogicheskie-nauki/library/2013/01/22/keys-tekhnologii> [in Russian].

14. Taylor, L. (2019). *The role of non-governmental organizations in global education: a case study on Sub-Saharan Africa*. Oxford: University of Mississippi [in English].

15. Willetts, P. (2018). *NGOs as Insider Participants: Evolution of the role of NGOs at the United Nations. Contribution to Elgar Handbook of Research on NGOs*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing [in English].

16. Kalinina, L., & Lisova, N. (2019). Sotsialno-pedahohichne partnerstvo yak demokratychna model derzhavno-hromadskoi vzaiemodii ta komponenta pidruchnyka dlia kerivnyka osvity [Socio-pedagogical partnership as a democratic model of state-public interaction and a component of a textbook for the head of education]. *Problemy suchasnoho pidruchnyka*, 22, 105–120 [in Ukrainian].

17. Basnak, J., Ortynski, J., Chow, M., & Nzekwu, E. (2017). A digital peer-to-peer learning platform for clinical skills development. *Canadian Education Journal*, 8 (1), 59–66 [in English].

18. Tytysh, H. (uporiad.). (2020). *VzaiemoDiia v shkoli: 6 prykladiv zmin cherez partnerstvo [Interaction in school: 6 examples of change through partnership]*. Kharkiv: HO «EdKemp Ukraina» [in Ukrainian].